

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خُطْبَةُ الْجُمُعَةِ بِتَارِيخِ ١٢/٣/٢٠٢١ الموافق ٢٨ رجب ١٤٤٢ هـ

في معنى الشهادة الثانية

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، كَانَ وَلَا مَكَانَ، كَوَّنَ الْأَكْوَانَ وَدَبَّرَ الزَّمَانَ، سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَصَفِيُّهُ وَحَبِيبُهُ صَلَّى اللَّهُ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَعَلَى جَمِيعِ إِخْوَانِهِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ.

أَمَّا بَعْدُ عِبَادَ اللَّهِ، أَوْصِي نَفْسِي وَإِيَّاكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ الْقَائِلِ فِي مُحْكَمِ التَّنْزِيلِ ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾﴾^١.

كَلَامُنَا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْأَحِبَّةُ عَنْ مَعْنَى الشَّهَادَةِ الثَّانِيَةِ لَكِنْ قَبْلَ شُرُوعِنَا أَوْدَّ أَنْ أَذْكُرْكُمْ بِمَعْنَى الشَّهَادَةِ الْأُولَى بِإِخْتِصَارٍ فَمَعْنَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِجْمَالًا أَيَّ مِنْ غَيْرِ تَفْصِيلٍ أَعْتَرِفُ بِلِسَانِي وَأُذْعِنُ بِقَلْبِي بِأَنَّهُ لَا أَحَدَ يَسْتَحِقُّ الْعِبَادَةَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى فَاللَّهُ وَحْدَهُ هُوَ الَّذِي يَسْتَحِقُّ نِهَايَةَ التَّعْظِيمِ وَغَايَةَ الْخُضُوعِ لِأَنَّهُ هُوَ خَالِقُنَا وَهُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ رَازِقُنَا عَلَى الْحَقِيقَةِ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا مِثِيلَ. وَمَعْنَى شَهَادَةِ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَرِفُ بِلِسَانِي وَأَعْتَقِدُ بِقَلْبِي أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِلَى كَافَّةِ الْعَالَمِينَ مِنْ إِنْسٍ وَجِنٍّ. فَالمرادُ بِالشَّهَادَتَيْنِ إِخْوَةَ الْإِيمَانِ نَفْيُ الْأَوْهِيَّةِ عَمَّا سِوَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِثْبَاتُهَا لِلَّهِ تَعَالَى مَعَ الْإِقْرَارِ بِرِسَالَةِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّ مَعَ الْإِعْتِرَافِ وَالْإِيمَانِ بِرِسَالَتِهِ صَلَّى

^١ مال عمران / ٣١ - ٣٢

الله عليه وسلم. فَحَبِيبُنَا مُحَمَّدٌ إِخْوَةٌ الْإِيمَانِ مُرْسَلٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِلَى كَافَّةِ الْعَالَمِينَ بِدَلِيلِ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾﴾. وَالْمَعْنَى أَنَّهُ مُرْسَلٌ إِلَى كَافَّةِ الْإِنْسِ مِنْ عَرَبٍ وَعَجَمٍ وَإِلَى كَافَّةِ الْجِنِّ أَمَّا الْمَلَائِكَةُ فَلَا دُخُولَ لَهُمْ فِي ذَلِكَ لِأَنَّهُمْ مَجْبُورُونَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ أَيْ لَا يَخْتَارُونَ إِلَّا الطَّاعَةَ بِمَشِيئَةِ اللَّهِ فَلَا يَحْتَاجُونَ إِلَى إِنْذَارٍ. فَالْإِيمَانُ أَيُّهَا الْأَحِبَّةُ بِرِسَالَةِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ أَصْلُ مَعْنَى الشَّهَادَةِ الثَّانِيَةِ لَكِنَّهَا تَتَّصِفُ بِمَسَائِلَ كَثِيرَةٍ وَتَتَّبَعُهَا أَحْكَامٌ عَدِيدَةٌ مِنْهَا كَوْنُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَلَدَ بِمَكَّةَ وَبُعِثَ أَيْ نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ بِالنُّبُوَّةِ وَهُوَ مُسْتَوْطِنٌ بِمَكَّةَ ثُمَّ هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَمَاتَ فِيهَا فَدُفِنَ فِي بَيْتِ السَّيِّدَةِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا.

وَتَتَّصِفُ الشَّهَادَةُ الثَّانِيَةُ إِخْوَةَ الْإِيمَانِ أَنَّهُ لَا يُحْطَى فِي شَيْءٍ مِمَّا أَخْبَرَ بِهِ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَنَّ كُلَّ مَا جَاءَ بِهِ حَقٌّ صَحِيحٌ سِوَاءَ كَانَ مِنْ أَخْبَارِ مَنْ قَبْلَهُ مِنَ الْأُمَمِ وَالْأَنْبِيَاءِ وَبَدَأَ الْخَلْقِ أَوْ مِنَ التَّحْلِيلِ أَوْ التَّحْرِيمِ لِبَعْضِ أَعْمَالٍ وَأَقْوَالِ الْعِبَادِ أَوْ مِمَّا أَخْبَرَ بِهِ مِمَّا يَحْدُثُ فِي الْمُسْتَقْبَلِ فِي الدُّنْيَا وَفِي الْبَرَزَخِ وَفِي الْآخِرَةِ وَذَلِكَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾﴾. فَيَجِبُ عَلَيْنَا التَّسْلِيمُ بِكُلِّ مَا جَاءَ فِي شَرَعِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ سِوَاءَ تَعَلَّقَ بِالْوُضُوءِ أَوْ بِالصَّلَاةِ أَوْ بِالزَّوْجِ أَوْ بِالطَّلَاقِ أَوْ بِالْقِصَاصِ أَوْ بِالْإِرْثِ أَوْ بِالتَّوَابِ أَوْ بِالْعِقَابِ لَا نَرُدُّ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ بِأَرَاءِنَا وَلَا نَجْعَلُهَا حَاكِمَةً عَلَيْهِ بَلْ نَرُدُّ آرَاءَنَا إِلَى مَا جَاءَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَفْنَا الْحِكْمَةَ مِنْهُ أَوْ لَمْ نَعْرِفْ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الثَّابِتِينَ عَلَى الْإِسْلَامِ الْمُتَمَسِّكِينَ بِهَدْيِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الْمُدَافِعِينَ عَنْ دِينِهِ كَيْفَمَا تَقَلَّبَتِ الْأَحْوَالُ. هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ.

الخطبة الثانية

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنُسْتَهْدِيهِ وَنَشْكُرُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَتُوبُ إِلَيْهِ، وَنَعُودُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضِلِّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَالصَّلَاةُ

^٢ سورة الفرقان / آية ١.

^٣ سورة التجم / آية ٣ - ٤.

وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آئِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ وَالَاهُ. أَمَّا بَعْدُ عِبَادَ اللَّهِ فَإِنِّي أُوصِيكُمْ
وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَلِيِّ الْقَدِيرِ.

Mes bien-aimés, nous allons parler aujourd’hui du sens du second témoignage. Mais avant de commencer, j’aimerais vous rappeler succinctement le sens du premier témoignage.

Globalement, c’est-à-dire sans entrer dans les détails, le sens de *لا إله إلا الله* *la ‘ilaha ‘il-la l-Lah* est : je reconnais par ma langue et je crois par mon cœur que nul ne mérite l’adoration si ce n’est Dieu. Dieu, Lui seul, est Celui Qui mérite le plus haut degré de la glorification et l’extrême limite de la soumission, car Il est notre Créateur et Il est le Créateur de toute chose. Il est Celui Qui pourvoit à notre subsistance en réalité. Il n’a pas d’associé dans la divinité et Il n’a pas d’équivalent.

Le sens du témoignage que *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ* *Mouhammad* est le Messager de Dieu, est : je reconnais par ma langue et je crois fermement par mon cœur que notre maître *مُحَمَّدٌ* *Mouhammad* *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ* a été envoyé de la part de Dieu à la totalité des créatures, à l’ensemble des mondes, à savoir les humains et les *jinn*. Mes frères de foi, ce qui est visé par les deux témoignages, c’est de nier la divinité à tout autre que Dieu *تَعَالَى* et de la confirmer pour Dieu *تَعَالَى*, tout en affirmant le caractère de messager de notre Maître *مُحَمَّدٌ* *Mouhammad* *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*, c’est-à-dire, tout en reconnaissant et en croyant à son envoi en tant que prophète *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*. Lorsque la connaissance s’accompagne de l’adhésion du cœur –c’est-à-dire de la satisfaction de l’âme de ce qu’elle a connu– c’est cela la foi qui est agréée selon le jugement de Dieu. Quant à la connaissance à elle seule⁴, elle ne suffit pas.

Mes frères de foi, notre bien-aimé *مُحَمَّدٌ* *Mouhammad* est envoyé de la part de Dieu à tous les mondes, preuve en est la parole de Dieu *تَعَالَى* qui signifie : « **Que restent abondantes les grâces de Celui Qui a fait descendre *الْفُرْقَانَ* *Al-Fourqan* –c’est-à-dire le *القرآن* *Al-Qour’an*– sur Son esclave afin qu’il avertisse les mondes.** » Cela veut dire qu’il a été envoyé à l’ensemble des humains, qu’ils soient arabes ou non arabes et à tous les *jinn*. Quant aux anges, ils ne sont pas concernés par cela, car ils sont créés de sorte qu’ils ne choisissent que l’obéissance à Dieu, et ce par la volonté de Dieu.

Mes chers bien-aimés, la croyance au message de notre Maître *مُحَمَّدٌ* *Mouhammad* *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ* est la base et le fondement du second témoignage, cependant, le second témoignage inclut de nombreux points de croyance, dont découlent de nombreux jugements. Parmi ces points de croyance, il y a qu’il est né à la Mecque *صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ*, qu’il a été envoyé –c’est-à-dire qu’il a reçu la révélation de la prophétie– alors qu’il résidait à la Mecque. Ensuite, il a

⁴ C’est-à-dire sans la soumission.

émigré à Médine et il y est décédé, il a donc été enterré dans l'habitation de la Dame [^]A'ichah, que Dieu l'agrée.

Mes frères de foi, le second témoignage comporte également le sens que le Prophète ne se trompe en rien dans ce qu'il transmet de la part de Dieu, et que tout ce qu'il a rapporté est véridique et correct, qu'il s'agisse des nouvelles des communautés et des prophètes antérieurs, du début de la création, des jugements relatifs au caractère licite ou illicite de certains gestes ou certaines paroles des esclaves, ou encore concernant ce qu'il a annoncé que cela se produira dans le futur, dans le bas monde, dans le *barzakh* —la période intermédiaire entre la mort et le jour de la résurrection— et dans l'au-delà. Tout cela est confirmé par la parole de Dieu ce qui signifie : « **Il ne parle pas sous l'effet de la passion, il ne parle que suite à une révélation qui lui est révélée.** »

Pour nous, il est un devoir de nous soumettre à tout ce qui est parvenu dans la *Sounnah* —l'enseignement de notre Prophète *Mouhammad* عليه الصلاة والسلام—, que cela se rapporte au *woudou*, à la prière, au mariage, au divorce, à l'héritage, à la récompense et au châtement. Nous n'en rejetons rien et n'en réfutons rien par nos opinions personnelles, nous n'élevons pas nos avis en tant qu'arbitres sur tout cela. Bien au contraire, nous écartons nos avis personnels au profit de ce avec quoi est venu le Messager de Dieu صلى الله عليه وسلم, que nous en connaissions la sagesse ou que nous ne la connaissions pas.

وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ أَمَرَكُمْ بِأَمْرٍ عَظِيمٍ، أَمَرَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى نَبِيِّهِ الْكَرِيمِ فَقَالَ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^{٥٦}. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى ءَالِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ إِنَّا دَعَوْنَاكَ فَاسْتَجِبْ لَنَا دُعَاءَنَا فَاعْفِرِ اللَّهُمَّ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ رَبَّنَا ءَاتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ غَيْرِ ضَالِّينَ وَلَا مُضِلِّينَ اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَعَازِنِ رُوعَاتِنَا وَأَكْفِنَا مَا أَهَمَّنَا وَقِنَا شَرَّ مَا نَتَخَوَّفُ اللَّهُمَّ اجْزِ الشَّيْخَ عَبْدَ اللَّهِ الْهَرَرِيَّ رَحِمَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ عَنَّا خَيْرًا. عِبَادَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ، يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ. أَذْكُرُوا اللَّهَ الْعَظِيمَ يَثْبِيحُكُمْ وَاشْكُرُواهُ يَزِدْكُمْ، وَاسْتَغْفِرُوهُ يَغْفِرْ لَكُمْ وَأَتَّقُواهُ يَجْعَلَ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَخْرَجًا، وَأَقِمِ الصَّلَاةَ.

^{٥٦} سورة الأحزاب / آية ٥٦.